

**PLAN O SMJERNICAMA POLITIKA TRŽIŠTA
RADA I AKTIVNIM MJERAMA ZAPOSŁJAVANJA
U BOSNI I HERCEGOVINI ZA 2018. GODINU**

Sarajevo, juli 2018. godine

1. UVOD

Na osnovu odredbi Zakona o Agenciji za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 21/03 i 43/09), Agencija za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine je, u saradnji sa Federalnim zavodom za zapošljavanje Federacije Bosne i Hercegovine, Zavodom za zapošljavanje Republike Srpske i Zavodom za zapošljavanje Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, sačinila prijedlog „Plana o smjernicama politika tržišta rada i aktivnim mjerama zapošljavanja u Bosni i Hercegovini za 2018. godinu“.

Ovaj dokument predstavlja smjernice politika tržišta rada i aktivne mjere zapošljavanja koje su planirale nadležne državne i entitetske institucije u oblasti zapošljavanja u 2018. godini. Polazne osnove za kreiranje ovog dokumenta predstavljali su prioritetni ciljevi navedeni u programima rada Agencije za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine, Federalnog zavoda za zapošljavanje Federacije Bosne i Hercegovine, Zavoda za zapošljavanje Republike Srpske i Zavoda za zapošljavanje Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine za 2018. godinu, koji su prihvaćeni od strane nadležnih ministarstava i institucija.

Izvori finansiranja za realizaciju ovih aktivnosti su prvenstveno odobreni budžeti institucija koje realiziraju ove aktivnosti, uz dodatna sredstva osigurana putem realizacije projekata finansiranih iz stranih kredita i donacija i sredstava iz budžeta vlada entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine namijenjenih podršci realizaciji programa aktivnih mjera na tržištu rada.

„Plan o smjernicama politika tržišta rada i aktivnim mjerama zapošljavanja u Bosni i Hercegovini za 2018. godinu“ su sačinili predstavnici Agencije za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine, Federalnog zavoda za zapošljavanje Federacije Bosne i Hercegovine, Zavoda za zapošljavanje Republike Srpske i Zavoda za zapošljavanje Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

2. ANALIZA SITUACIJE NA TRŽIŠTU RADA U BOSNI I HERCEGOVINI U 2017. GODINI

Trenutno raspoloživi preliminarni podaci za 2017. godinu nagovještavaju da je ekonomski rast u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: BiH) sa početka godine nastavljen i u toku godine. Ključnu determinantu rasta predstavljalo je povoljnije eksterno okruženje. S obzirom da su ekonomska kretanja u BiH u velikoj mjeri vezana za eksterno okruženje, zemlje EU i regiona, a u 2017. godini došlo je do poboljšanja ekonomskog rasta u Evrozoni i povećanja ekonomske aktivnosti u okruženju, to se pozitivno odrazilo i na BiH. Prema statističkim pokazateljima, u 2017. godini nastavljen je pozitivan trend kretanja na tržištu rada, koji je istovremeno bio praćen rastom broja zaposlenih (u 2017. godini prosječan broj zaposlenih iznosio je 746,3 hiljade i bio je veći za 2,8 % u odnosu na 2016. godinu) i opadanjem broja nezaposlenih lica (prosječan broj nezaposlenih lica u 2017. godini iznosio je 489,3 hiljade i smanjen je za 6,1% u odnosu na prosjek 2016. godine). Prosječna mjesečna neto plaća po zaposlenom u 2017. godini iznosila je 851,00 KM¹ i u odnosu na 2016. godinu povećala se za 1,5%. Posmatrano na godišnjem nivou u 2017. godini ostvaren je rast fizičkog obima industrijske proizvodnje od 3,1%.

Osnovna kretanja na tržištu rada u BiH

Iako je nezaposlenost u proteklom periodu blago opadala, još uvijek je u velikoj mjeri strukturna i u cjelini visoka. U protekloj godini postignut je određen napredak u modernizaciji radnog zakonodavstva, kao i poboljšanju poslovnog okruženja. Međutim, postizanje jačeg i održivog ekonomskog rasta zahtijeva efikasniji javni sektor i dinamičniji razvoj privatnog sektora.

¹ Izvor: Agencija za statistiku BiH

Tabela 1. Broj zaposlenih u pravnim licima u periodu I - XII 2017. godine – BiH/entiteti/Distrikt

	Ukupno zaposleni ²					
	FBiH	RS	BDBiH	BiH		
					Indeks u odnosu na prethodni mjesec	Indeks u odnosu na isti mjesec prethodne godine
I /2017	461.375	258.010	16.930	736.315	101,3	102,9
II /2017	460.971	256.469	16.919	734.359	99,7	102,6
III /2017	462.473	257.740	17.056	737.269	100,4	102,5
IV /2017	464.531	260.139	17.104	741.774	100,6	102,4
V /2017	465.776	261.082	17.183	744.041	100,3	102,6
VI /2017	469.624	262.055	17.244	748.923	100,7	102,5
VII /2017	468.350	263.734	17.252	749.336	100,1	102,5
VIII /2017	466.912	263.123	17.305	747.340	99,7	102,4
IX /2017	473.841	263.476	17.274	754.591	101,0	102,5
X /2017	473.708	263.042	17.270	754.020	99,9	103,6
XI /2017	474.596	263.018	17.203	754.817	100,1	103,7
XII /2017	472.575	263.478	17.149	753.202	99,8	103,6

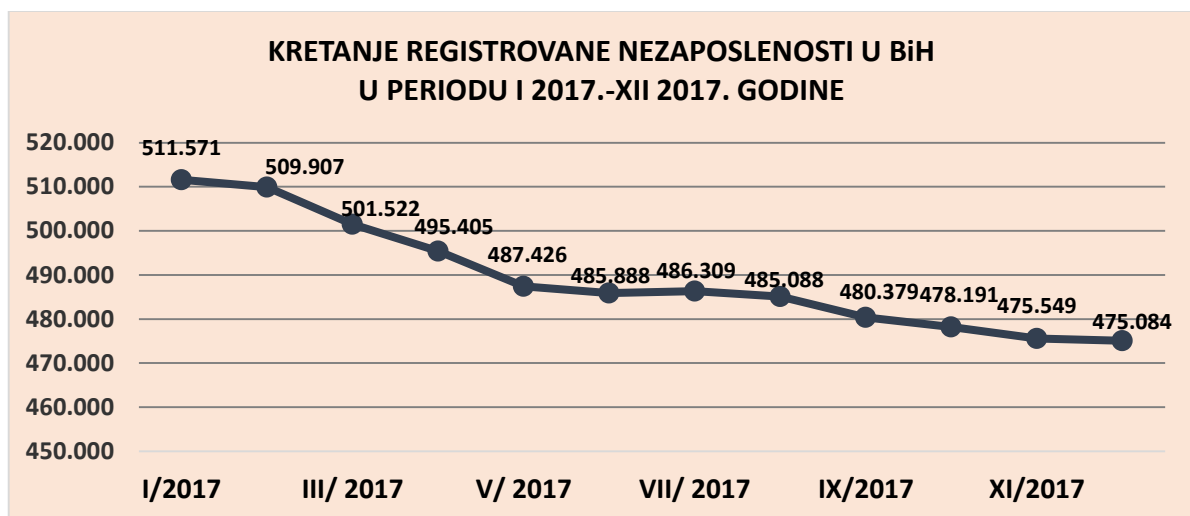
BiH i u 2017. godini bilježi pozitivne promjene na tržištu rada kao što su nastavak trenda smanjenja stope nezaposlenosti i postepeni ekonomski rast. Prema podacima Agencije za statistiku BiH, broj zaposlenih lica u BiH u 2017. godini konstantno je bio u porastu kako pri mjesečnom, tako i pri godišnjem poređenju. Povećanje broja zaposlenih lica je doprinijelo smanjenju administrativne stope nezaposlenosti koja je u decembru iznosila 38,7% i u odnosu na isti period 2016. godine manja je za 2,2 postotna poena. U 2017. godini zabilježen je pad broja nezaposlenih lica na evidencijama zavoda i službi zapošljavanja u BiH.

Tabela 2. Stanje tržišta rada u BiH u 2017. godini (prosjeak) – BiH/entiteti/Distrikt

	Bosna i Hercegovina	Federacija BiH	Republika Srpska	Brčko Distrikt BiH
Ukupno registrirana zaposlenost	746.332	467.894	261.281	17.157
Ukupno registrirana nezaposlenost	489.360	357.971	120.056	11.333
Stopa registrirane nezaposlenosti	39,6%	43,3%	31,5%	39,8%

Prosječan broj nezaposlenih lica u 2017. godini iznosio je 489.360 i u odnosu na prosjek u 2016. godini smanjio se za 31.990 ili 6,1%. Od ukupnog broja lica koja traže zaposlenje u 2017. godini, 262.167 ili 53,6% su činile žene. Što se tiče kvalifikacione strukture, najveće učešće u ukupnoj nezaposlenosti u 2017. godine činila su lica sa trećim stepenom obrazovanja KV radnici 32,9%, zatim radnici sa SSS 27,9%, te NKV radnici 27,1%.

^{2 2} Izvor: Agencija za statistiku BiH

Smanjen je i broj korisnika prava na osnovu nezaposlenosti u odnosu na početak godine. U decembru 2017. godine novčanu naknadu koristilo je 13.229 lica ili 2,8% od ukupnog broja registriranih nezaposlenih lica. Ovaj broj se u odnosu na januar 2017. godine, smanjio za 3,5%. Pravo na zdravstvenu zaštitu na osnovu nezaposlenosti u decembru 2017. godine ostvarilo je 396.737 lica ili 83,5% od ukupno registrirane nezaposlenosti u BiH.

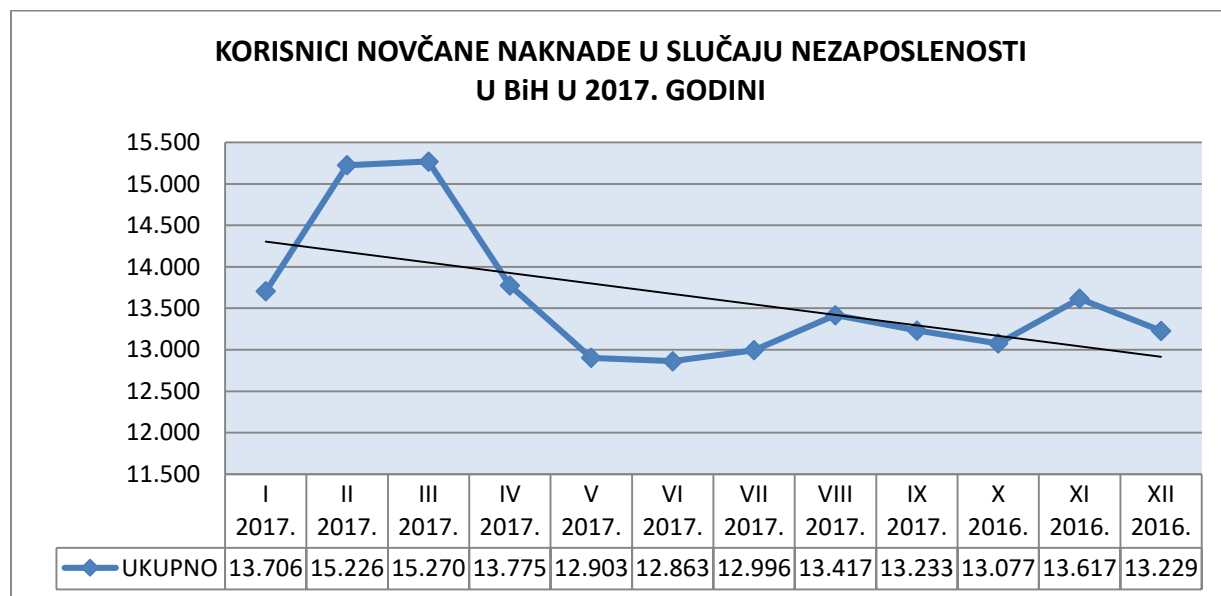
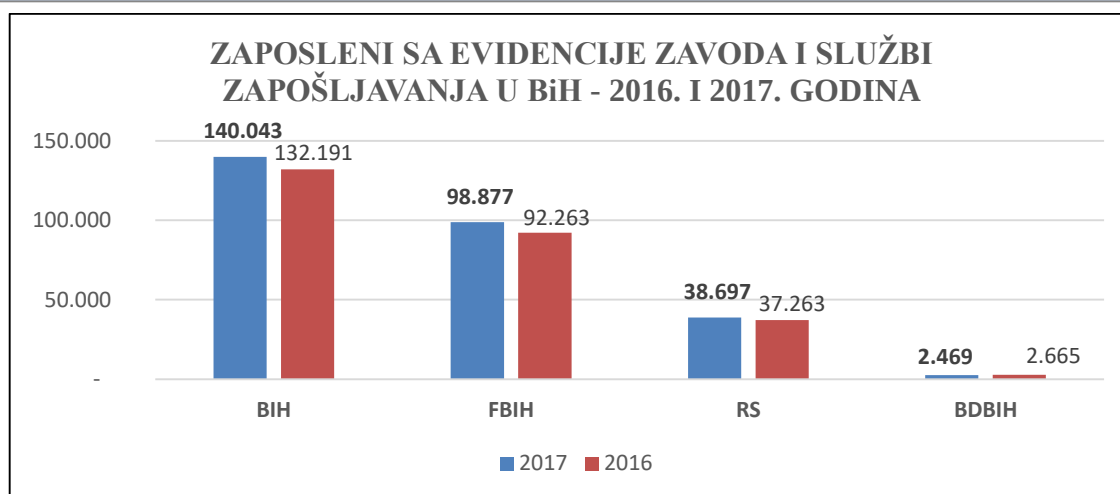
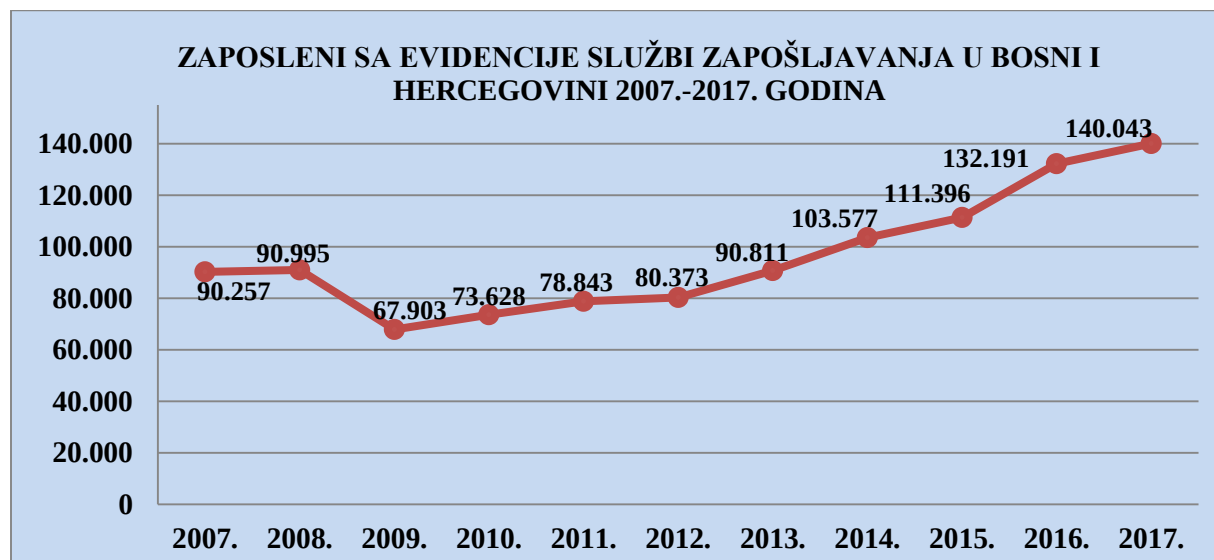

Tabela 3. MATERIJALNA I SOCIJALNA SIGURNOST NEZAPOSLENIH U BOSNI I HERCEGOVINI

Korisnici novčane naknade												
	I 2017.	II 2017.	III 2017.	IV 2017.	V 2017.	VI 2017.	VII 2017.	VIII 2017.	IX 2017.	X 2017.	XI 2017.	XII 2017.
Bosna i Hercegovina	13.706	15.226	15.270	13.775	12.903	12.863	12.996	13.417	13.233	12.939	13.617	13.229
Federacija BiH	11.772	13.056	13.212	11.922	11.222	11.282	11.393	11.797	11.507	11.081	11.678	11.152
Republika Srpska	1.707	1.861	1.848	1.658	1.504	1.414	1.451	1.472	1.570	1.699	1.790	1.857
Brčko Distrikt BiH	227	309	210	195	177	167	152	148	156	159	149	220

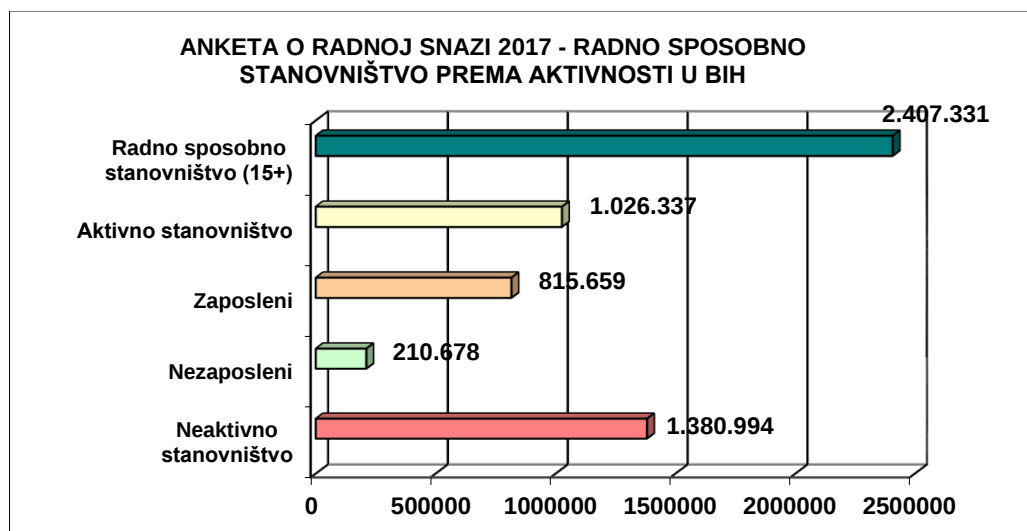
U 2017. godini, sa evidencija Federalnog zavoda za zapošljavanje Federacije BiH, Zavoda za zapošljavanje Republike Srpske i Zavoda za zapošljavanje Brčko Distrikta BiH ukupno je zaposleno 140.043 nezaposlena lica. Broj

zaposlenih lica sa evidencija u odnosu na 2016. godinu u BiH bio je veći za 7.852 lica ili 5,9% i to u Federaciji BiH za 6.614 ili 7,2%, Republici Srpskoj za 1.434 ili 3,8%, dok je u Brčko Distriktu BiH ovaj broj bio manji za 196 ili 7,4%.

Gledajući podatke iz Ankete o radnoj snazi za 2017. godinu³, od ukupno 2,4 miliona radno sposobnih lica, oko milion se kvalifikuje kao ekonomski aktivno, a više od 1,3 miliona kao ekonomski neaktivno. Podaci pokazuju da je manje od polovine radno sposobnog stanovništva iznad 15 godina starosti u BiH aktivno. Stopa aktivnosti od 42,6% je vrlo niska po međunarodnim standardima.

^{3 3} Izvor: Agencija za statistiku BiH, Anketa o radnoj snazi 2017

U okviru radne snage 815.659 je zaposlenih lica, a 210.678 nezaposlenih lica. Broj zaposlenih lica veći je za 1,8% u odnosu na 2016. godinu, dok se broj nezaposlenih lica smanjio za 22,8%. Anketna stopa nezaposlenosti je značajno manja od registrirane i na nivou BiH za 2017. godinu iznosila je 20,5%. U odnosu na 2016. godinu manja je za 4,9 postotnih poena. Stopa nezaposlenosti bila je najviša među mladima starosti od 15 do 24 godine i iznosila je 45,8%. Stopa nezaposlenosti mladih od 15 do 24 godine se smanjila u odnosu na 2016. godinu (54,3%) za 8,5 postotnih poena. Stopa zaposlenosti veća je u odnosu na 2016. godinu za 1,7% i u 2017. godini je 33,9%.

Tabela 4. Zaposlenost i nezaposlenost u BiH prema podacima iz Ankete o radnoj snazi

	2017.		2016.		Indeksi 2017. 2016.	
	ukupno	žene	ukupno	žene	ukupno	žene
Zaposleni	815 659	306 779	801 000	288 000	101,8	106,5
Nezaposleni	210 678	92 334	273 000	124 000	77,2	74,5
Stopa anketne nezaposlenosti,%	20,5	23,1	25,4	30,0		

3. SMJERNICE POLITIKA TRŽIŠTA RADA I AKTIVNIH MJERA ZAPOSŁJAVANJA U 2018. GODINI

Prioritetni zadaci zavoda i službi za zapošljavanje u BiH u 2018. godini su da obezbjeđivanje odgovarajuće materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih lica, te provođenje utvrđenih politika zapošljavanja radi povećanja efikasnosti tržišta rada, što uključuje kreiranje i realizaciju programa i mjera aktivne politike zapošljavanja.

U 2018. godini zavodi i službe zapošljavanja u BiH će nastojati prilagođavati svoje usluge korisnicima s obzirom na izazove u privredi, brze promjene na tržišta rada, raspoloživost (ne)kvalificirane radne snage i potrebu usklađivanja kompetencija nezaposlenih s potrebama tržišta rada. Namjera je da se navedenim mjerama omogući lakša i brža integracija nezaposlenih lica na tržište rada, naročito onih u nepovoljnom položaju na tržištu rada, te da se pruži podrška poslodavcima kod kojih je potrebno obezbijediti adekvatnu radnu snagu. Mjere koje su ovde prikazane su prilagođene potrebama i zahtjevima tržišta rada i usklađene su sa okvirnim strateškim dokumentima u oblasti rada i

zapošljavanja.⁴ Ono što je važno istaći, je da će se uporedo sa ovim aktivnostima, realizirati već započeti reformski zadaci u okviru institucionalnog jačanja zavoda i službi zapošljavanja u BiH, upravo kako bi se stvorili preduvjeti za uspješnu realizaciju aktivnih mjera. U okviru toga posebna pažnja posvetiće se savjetodavnom procesu i radu sa nezaposlenim licima.

Sve aktivnosti u okviru mjera aktivne politike zapošljavanja biće usmjerene na stvaranje pretpostavki za poboljšanje kvaliteta i povećanje konkurentnosti ponude na tržištu rada, aktivaciju nezaposlenih na tržištu rada i podsticanje potražnje za radnom snagom, kao i na sticanje povjerenja i uspješnu saradnju partnera na tržištu rada. Zavodi i službe zapošljavanja u BiH su se u planiranim aktivnostima u 2018. godini opredijelili za osnovne smjernice politika tržišta rada koje predviđaju:

1. Nastavak modernizacije rada zavoda i službi zapošljavanja u BiH

U okviru **Programa zapošljavanja mladih** u BiH (YEP), koji finansira Švicarska agencija za razvoj i saradnju (SDC), a realizira njemačka konsultantska firma GOPA u saradnji sa javnim službama za zapošljavanje, pružiće se i dalje podrška razvoju novih usluga tj. metoda rada sa nezaposlenim licima i poslodavcima. U 2018. godini, predviđeno je uvođenje aktivnosti na obuci zaposlenika (po principu trening trenera) za rad sa korisnicima usluga (nezaposlenim licima i poslodavcima) kroz primjenu novih metoda, na unapređenju metoda i sadržaja rada biroa, kao i daljoj obuci radnika zavoda i službi zapošljavanja u BiH. Planirano je i uvođenje izrade individualnih planova zapošljavanja u radu sa nezaposlenim licima, te provođenje ispitivanja zadovoljstva korisnika usluga, i uspostavljanje i širenje reformskog U okviru Projekta planirano je i širenje mreže klubova za traženje posla. Također, u 2018. godini zavodi i službe zapošljavanja u BiH će implementirati nove savjetodavne usluge u radu sa licima koje namjeravaju pokrenuti vlastiti biznis.

Također, navedeni programi aktivnih mjera će, svojim ciljevima i ciljnim grupama, biti u pravilu usklađeni sa utvrđenim parametrima i indikatorima **Projekta podrške zapošljavanju** koji je predmet Sporazuma između BiH i entiteta sa Svjetskom bankom tj. Međunarodnom bankom za obnovu i razvoj. Projekat sadrži dvije komponente i to: promocija zapošljavanja putem mjera aktivne politike zapošljavanja i posredovanja u zapošljavanju i podrška za sisteme upravljanja, monitoringa i komunikacije. Cilj Projekta je poboljšanja ishoda zapošljavanja kao i jačanje kapaciteta i unapređenje performansi javnih službi za zapošljavanje u kontekstu savjetodavnih usluga za nezaposlene osobe, profiliranja nezaposlenih lica i izrade individualnih planova zapošljavanja, posredovanja u zapošljavanju, prikupljanja informacija o slobodnim radnim mjestima i monitoringa mjera aktivne politika zapošljavanja.

2. Preduzimanje mjera na daljem poboljšanju trendova na tržištu rada

Glavne aktivnosti zavoda i službi zapošljavanja u BiH na tržištu rada u 2018. godini biće usmjerene na:

- provođenje zakona o zapošljavanju u dijelu koji se odnosi na ostvarivanje prava po osnovu nezaposlenosti;
- provođenje programa aktivne politike zapošljavanja na ugrožene ciljne grupe na tržištu rada (mladi bez radnog iskustva, žene, povratnici, Romi, demobilisani vojnici, nezaposlena lica starije starosne dobi);
- unapređenje sadržaja i efikasnosti rada u pružanju usluga ključnim korisnicima, poslodavcima i nezaposlenim licima;
- praćenje i analizu stanja i potreba tržišta rada, kretanja zapošljavanja, zaposlenosti i nezaposlenosti;
- jačanje i razvoj preduzetništva kroz projekte finansiranja i sufinansiranja samozapošljavanja i provođenje programa pripreme za zapošljavanje lica, kao i programe obuka, prekvalifikacije i dokvalifikacije.

3. Provođenje ciljanih programa aktivnih mjera zapošljavanja

Polazeći od sadašnjeg stanja nezaposlenosti, kretanja na tržištu rada, kao i ukupnih karakteristika tržišta rada, provodiće se mjere i aktivnosti koje će doprinosti podizanju aktivnosti na tržištu rada, kao i mjere koje će stimulirati zapošljavanje i biti u funkciji povećanja ukupne zaposlenosti. Projekti zapošljavanja, kao dio mjera aktivne politike, biće usmjereni na podsticanje zapošljavanja pretežno u privredi i biće namjenjeni teže zapošljivim i dugoročno nezaposlenim licima koja aktivno traže zaposlenje. U 2018. godini planiran je nastavak ranijih i provođenje novih projekata aktivne

⁴ , Strategija zapošljavanja Republike Srpske 2016.-2020., Strategija jačanja funkcije posredovanja u javnim službama za zapošljavanje u Federaciji BiH i dr

politike zapošljavanja koji se odnose na zapošljavanje ili samozapošljavanje ciljnih grupa, a svi planirani programi su prikazani u Poglavlju 4. - Planirane mjere aktivnih politika zapošljavanja na tržištu rada u BiH.

4. Brzo i efikasno izvršavanje svih poslova vezanih za ostvarivanje prava nezaposlenih, kao i blagovremenu isplatu ostvarenih materijalnih prava

Svako registrirano nezaposleno lice, u skladu sa važećim zakonima o zapošljavanju u BiH, ostvaruje i prava za slučaj nezaposlenosti koja podrazumijevaju novčana davanja i to:

- pravo na novčanu naknadu,
- pravo na zdravstveno osiguranje po osnovu nezaposlenosti,
- pravo na penziono osiguranje po osnovu nezaposlenosti,
- uplatu doprinosa za PIO, ukoliko se sa tim stažom osiguranja ispunjavaju uvjeti za starosnu penziju.

Osim ovih prava, svako lice koje se prijavi na evidenciju nezaposlenih radi traženja zaposlenja ima pravo i na informiranje o mogućnostima i uvjetima zapošljavanja, na posredovanje u zapošljavanju, na savjetovanje o izboru zanimanja i na stručno osposobljavanje i pripremu za zapošljavanje. Zavodi i službe zapošljavanja su i u 2018. godini planirali sredstva za ispunjavanje ovih zakonskih obaveza.

5. Provođenje funkcije profesionalnog informiranja i usmjeravanja

Zavodi i službe zapošljavanja imaju značajnu ulogu kada je u pitanju karijerno informiranje i usmjeravanje lica koje se nalaze pred izborom buduće profesije. Ove aktivnosti imaju za cilj pružanje pomoći i podrške licima u kreiranju profesionalnog razvoja i usmjeravaju ga u oblast rada u kojima ima najviše izgleda za uspjeh i zapošljavanje. Navedene aktivnosti zavoda i službi za zapošljavanje realizirat će se kroz:

- podizanje nivoa svijesti o izboru zanimanja i pronalaženju poslova prema sopstvenim interesovanjima, sposobnostima i sistemom vrijednosti kod pripadnika različitih grupa teže zapošljivih lica (rad CISO centara i klubova za traženje posla),
- podršku razvoju cjeloživotnog učenja,
- uspostavljanje konkretnije saradnje sa institucijama iz oblasti obrazovanja, naročito u kreiranju upisne politike,
- organiziranje predavanja za učenike,
- profesionalno informiranje učenika o stanju i potrebama tržišta rada,
- promociju zanimanja iz oblasti proizvodnih i uslužnih djelatnosti za kojima postoje potrebe na tržištu rada.

4. PLANIRANE MJERE PROGRAMA AKTIVNIH POLITIKA ZAPOSŁJAVANJA NA TRŽIŠTU RADA U BOSNI I HERCEGOVINI

Pri utvrđivanju mjera aktivne politike zapošljavanja vodilo se računa o realizaciji zadataka ostvarenih u predhodnoj godini kao i pozitivnim kretanjima na tržištu rada u BiH. Mjere iz ovog dokumenta su prilagođene potrebama i zahtjevima tržišta rada i usklađene su sa okvirnim strateškim, zakonskim i planskim dokumentima u oblasti zapošljavanja u BiH. Namjera je da se navedenim mjerama omogući lakša i brža integracija nezaposlenih lica na tržište rada, naročito onih u nepovoljnom položaju na tržištu rada, te da se pruži podrška poslodavcima kod kojih je potrebno osigurati adekvatnu radnu snagu. Mjerama fokusiranim na podsticanje zapošljavanja kod poslodavaca uticat će se na zadovoljenje potreba za radnicima određenog profila zanimanja u skladu sa dinamikom i poslovnim ciklusima. Takođe, mjere namijenjene nezaposlenim licima biće fokusirane na podizanje nivoa njihovih znanja i/ili vještina, povećanje stepena zapošljivosti, prekid dugotrajne nezaposlenosti, te kroz sufinansiranje pripreme za rad kroz obuku na radnom mjestu, stručno osposobljavanje i usavršavanje tj. sticanje praktičnih znanja i vještina povećavati njihove šanse za zaposlenjem. Također, navedeni programi će u Federaciji BiH i Republici Srpskoj, svojim ciljevima i ciljnim grupama, biti usklađeni sa utvrđenim parametrima i indikatorima Projekta podrške zapošljavanju koji je predmet Sporazuma između BiH i entiteta sa Svjetskom bankom tj. Međunarodnom bankom za obnovu i razvoj, a kako bi se na osnovu izvršenja ciljeva mogla preuzimati finansijska sredstva.

U skladu sa postojećim zakonskim propisima u BiH, aktivne politike zapošljavanja sprovode:

- U Federaciji BiH - Federalni zavod za zapošljavanje i kantonalne službe zapošljavanja,
- U Republici Srpskoj - Zavod za zapošljavanje Republike Srpske i
- U Brčko Distriktu BiH - Zavod za zapošljavanje Brčko Distrikta BiH.

Aktivnosti oko koordinacije posredovanja u zapošljavanju državljana Bosne i Hercegovine u drugim državama, iniciranje potrebnih aktivnosti kod entitetskih zavoda za zapošljavanje i Zavoda za zapošljavanje Brčko Distrikta BiH da se zajedno i u saradnji sa poslodavcima, sindikatima, obrazovnim ustanovama i drugim udruženjima organiziraju i sprovode programi profesionalnog usmjerenja i obrazovanja u svrhu većeg zapošljavanja i drugih oblika aktivne politike zapošljavanja, zajednički obavljaju Agencija za rad i zapošljavanje BiH, Federalni zavod za zapošljavanje Federacije BiH i kantonalne službe zapošljavanja, Zavod za zapošljavanje Republike Srpske i Zavod za zapošljavanje Brčko Distrikta BiH.

4.1. FEDERACIJA BiH

Programskim aktivnostima, u skladu sa raspoloživim kapacitetima, Federalni zavod za zapošljavanje će participirati u realizaciji ciljeva iz Reformske agende za Bosnu i Hercegovinu za period 2015-2018 i Strategije jačanja funkcije posredovanja u javnim službama za zapošljavanje u Federaciji BiH. Kao i u prethodnom periodu sve aktivnosti Federalnog zavoda za zapošljavanje u okviru realizacije aktivne politike zapošljavanja usmjerit će se na poticanje potražnje za radnom snagom i pružanje podrške nezaposlenim licima kroz poboljšanje njihove zapošljivosti (unapređenje znanja i vještina te brža integracija na tržište rada), podsticanje njihovog samozapošljavanja, kao i na pružanje odgovarajućih informacija za nezaposlena lica i poslodavce. Značajan dio aktivnosti će se fokusirati na stvaranje uspješne saradnje sa različitim akterima na tržištu rada.

4.1.1. MJERE AKTIVNIH POLITIKA ZAPOSŁJAVANJA

U 2018. godini, u skladu s mogućnostima, Federalni zavod za zapošljavanje će pružiti podršku teže zapošljivim kategorijama nezaposlenih lica, prije svega mladim licima bez radnog iskustva, dugotrajno nezaposlenima, ženama i dr. Planirano je da mjerama aktivne politike zapošljavanja bude obuhvaćeno oko **10.000** nezaposlenih lica. Radi efektivnog i efikasnog provođenja mjera aktivne politike zapošljavanja i kvalitetnog usaglašavanja ponude i potražnje na tržištu rada, a s obzirom na finansijske mogućnosti, eventualne grantove ili iskazanu zainteresovanost partnera i ciljnih grupa, pojedine mjere, programi i projekti, ali i broj nezaposlenih koji će biti obuhvaćen tim mjerama, iskazan u Programu, kao i druge aktivnosti, prema potrebi, usklađivaće se izmjenama i dopunama programā i/ili Finansijskog plana za 2018. godinu.

Posebno će se voditi računa o različitostima i potrebama kantona te će se predviđena novčana sredstva, zavisno o iskazanom interesu poslodavaca i nezaposlenih lica, moći uvećavati, preusmjeravati i pridruživati pojedinim programima, mjerama i projektima. Planirano je da javni pozivi za učešće u realizaciji programa budu otvoreni i produžavani sve do ugovaranja ukupno raspoloživih sredstava, radi mogućnosti kontinuiranog apliciranja poslodavaca u skladu sa njihovim potrebama, čime se povećava i mogućnost podsticanja zapošljavanja nezaposlenih lica tokom cijele planske godine. Planirani programi aktivne politike zapošljavanja biće realizirani u skladu sa principima gender odgovornog budžetiranja.

PROGRAM SUFINANSIRANJA ZAPOSŁJAVANJA, SAMOZAPOSŁJAVANJA I PRIPREME ZA RAD

Cilj programa je Zaposliti 10.000 lica sa evidencije nezaposlenih u Federaciji BiH sa posebnom rodnom i socijalnom osjetljivošću radi jačanja njihove konkurentnosti i brže integracije na tržištu rada, sprečavanja dugotrajne nezaposlenosti, te stvaranja uvjeta za sticanje prvog radnog iskustva, samozapošljavanje tj. registraciju/pokretanje

djelatnosti. Za realizaciju ovih Programa u 2018. godini planirana su sredstva u iznosu od 67.072.750,00 KM⁵. Predviđena je realizacija slijedećih programa:

- Prvo radno iskustvo/Zapošljavanje mladih;
- Prilika za sve/ Periodično zapošljavanje;
- Vaučer za posao;
- Javni radovi;
- *Start up*;
- Priprema za rad - Obukom do zaposlenja;
- Zapošljavanje Roma.

Partneri u provođenju ovog projekta su kantonalne službe za zapošljavanje, poslodavci, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH, Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta i drugi zainteresirani subjekti. Predviđeno je da program obuhvati nezaposlena lica iz sljedećih ciljnih grupa:

- Mladi bez radnog iskustva;
- Dugotrajno nezaposlene osobe, žene;
- Lica s invaliditetom, kao i radno sposobna lica ometena u razvoju, djeca i supružnici lica s invaliditetom od 60% i više;
- Demobilisani borci i djeca nezaposlenih demobilisanih boraca;
- Članovi porodica šehida/poginulih branilaca;
- Lica dobi preko 40 godina;
- Članovi domaćinstva u kojem ni jedan član nije zaposlen;
- Romi;
- Samohrani roditelji, staratelji i hranitelji i njihova djeca, roditelji djeteta sa posebnim potrebama, bivši štíćenici doma za nezbrinutu djecu;
- Žrtve nasilja, civilne žrtve rata, žrtve nasilja u porodici, liječeni ovisnici i dr.

PROFESIONALNA ORIJENTACIJA (PROFESIONALNO INFORMIRANJE, PROGRAM OBUKE ZA AKTIVNO TRAŽENJE POSLA I DR.)

U 2018. godini planirana je izrada standarda usluga karijerne orijentacije/ usmjeravanja u javnim službama za zapošljavanje u Federaciji BiH, čiji je cilj unapređenje i proširenje usluga za profesionalno informiranje učenika u osnovnim i srednjim školama, kao i proširenje i unificiranje radionica za tražioce zaposlenja. U okviru unapređenja i proširenja usluga za profesionalno informiranje učenika u osnovnim i srednjim školama planirane su slijedeće aktivnosti: istraživanje i analiza profesionalnog informiranja i saradnje sa obrazovnim sistemom koje provode javne službe za zapošljavanje u Federaciji BiH; održavanje tematskih sastanaka sa predstavnicima obrazovnog sistema i obuka za zaposlenike javnih službi za zapošljavanje u ovoj oblasti; dopune i standardizacija postojećeg sistema profesionalnog informiranja; izrada i štampanje priručnika za provođenje profesionalnog informiranja.

Dodatno će se unaprijediti funkcionalnosti sadržaja veb stranice www.abecedakarijere.ba, koja može biti jedinstveni izvor aktuelnih informacija o karijernoj orijentaciji. Navedene aktivnosti su usklađene sa Strateškim pravcima razvoja karijerne orijentacije u Federaciji BiH za period 2015–2020. godina i smjernicama iz Doktrine rada javnih službi za zapošljavanje u Federaciji BiH. Za realizaciju aktivnosti profesionalne orijentacije u 2018. godini planirana su sredstva u iznosu od 150.000,00 KM.

ZAJEDNIČKI PROGRAMI SA DRUGIM INSTITUCIJAMA I USTANOVAMA:

PROJEKAT ZAPOSŁJAVANJA MLADIH U BOSNI I HERCEGOVINI (YEP)

U okviru Programa zapošljavanja mladih u BiH (YEP), koji finansira Švicarska agencija za razvoj i saradnju (SDC), a realizira njemačka konsultantska firma GOPA u saradnji sa javnim službama za zapošljavanje, pružat će se i dalje podrška

⁵ Dio sredstava u procijenjenom iznosu od 24.957.500 KM se odnosi na sredstva kojima će se obezbijediti finansiranje nastavka realizacije ugovora zaključenih po mjerama aktivne politike zapošljavanja iz 2015., 2016. i 2017. godine a koji će se realizovati tokom narednog perioda i potencijalnih obaveza za koje se procjenjuje da će biti ugovorene do kraja 2017. godine

razvoju novih usluga tj. metoda rada sa nezaposlenim licama i poslodavcima u kantonalnim službama za zapošljavanje. Aktivnosti ovog projekta su velikim dijelom inkorporirane u aktivnosti Projekta podrške zapošljavanju koji podržava Svjetska banka, a koje su usmjerene na ispunjavanje utvrđenih rezultata tj. indikatora iz Projektnog dokumenta. Za 2018. godinu, predviđeno je da se osim u službama za zapošljavanje Bosansko-podrinjsko, Hercegovačko-neretvanskog, Tuzlanskog, Zapadnohercegovačkog i Kantona Sarajevo, aktivnosti na obuci zaposlenika (po principu trening trenera) za rad sa korisnicima usluga (nezaposlenim licama i poslodavcima) kroz primjenu novih metoda, kao i uspostavi i širenju reformskog paketa i sistema mjerenja učinaka u javnim službama za zapošljavanje u Federaciji BiH, izradi individualnih planova zapošljavanja u radu sa nezaposlenim licama, te provođenju ispitivanja zadovoljstva korisnika usluga, postepeno prenose i na ostale službe za zapošljavanje u Federaciji BiH. Također, u 2018. godini službe za zapošljavanje će implementirati nove savjetodavne usluge u radu licama koje namjeravaju pokrenuti vlastiti biznis/ *Start up*.

PROJEKAT PODRŠKE ZAPOSŁJAVANJU U BOSNI I HERCEGOVINI

Projekat podrške zapošljavanju u BiH je podržan od Svjetske banke/Međunarodne banke za obnovu i razvoj. Vrijednost Projekta za Federaciju BiH je 25 miliona eura, a nosilac projekta je Federalno ministarstvo rada i socijalne politike. Projekat sadrži dvije komponente i to: promocija zapošljavanja putem mjera aktivne politike zapošljavanja i posredovanja u zapošljavanju i podrška za sisteme upravljanja, monitoringa i komunikacije. Cilj Projekta je poboljšanja ishoda zapošljavanja kao i jačanje kapaciteta i unapređenje performansi javnih službi za zapošljavanje u kontekstu savjetodavnih usluga za nezaposlene osobe, profiliranja nezaposlenih lica i izrade individualnih planova zapošljavanja, posredovanja u zapošljavanju, prikupljanja informacija o slobodnim radnim mjestima i monitoringa mjera aktivne politika zapošljavanja. Između ostalog, u četverogodišnjem periodu do 2020. godine kroz aktivnosti Federalnog zavoda za zapošljavanje i kantonalnih službi za zapošljavanje potrebno je zaposliti 6.000 mladih i 15.000 drugih teže zapošljivih nezaposlenih lica. U okviru procesa profiliranja, službe za zapošljavanje će trebati obuhvatiti 30.000 lica kroz utvrđivanje stepena zapošljivosti i isto toliko lica će trebati imati izrađen individualni plan zapošljavanja.

FINANSIRANJE PROJEKATA SA DRUGIM ORGANIZACIJAMA I INSTITUCIJAMA

Većina zajedničkih projekata u vezi sa tržištem rada, zapošljavanjem i obukom, npr. programi stručnog osposobljavanja i usavršavanja, programi volontiranja, karijerne orijentacije, organizovanje konferencija, sajмова i drugih događaja posvećenih ovoj oblasti, razvojni projekti iz sredstava Instrumenta za pretprijetupnu pomoć EU (IPA) – projekti prekogranične saradnje, jačanje institucija i slično, kao i projekti sa drugim organizacijama i institucijama, uključuju učešće zvaničnih institucija u finansiranju određenih komponenti projekata. Oblast zapošljavanja se u IPA II tretira u istom sektoru sa oblastima obrazovanja i socijalne politike. IPA II ima za cilj da se do 2020. godine doprinese učinkovitijem i inkluzivnijem tržištu rada, te se poseban značaj daje razvoju kapaciteta javnih službi za zapošljavanje i mjerama aktivne politike zapošljavanja.

Također, određeni projekti odvijaju se kroz bilateralnu ili multilateralnu saradnju, kako na domaćem planu tako i u sklopu saradnje BiH sa drugim državama i međunarodnim tijelima, organizacijama i institucijama koji se odnose na oblast tržišta rada u širem smislu (obuka, zapošljavanje, poduzetništvo, obrazovanje odraslih, cjeloživotno učenje, pravna regulativa i dr.), gdje je Federalni zavod za zapošljavanje prepoznat kao značajan partner. Tako će u 2018. godini Federalni zavod za zapošljavanje, na principu učešća u finansiranju ili obezbjeđenja drugih resursa, a uz podršku domaćih i/ili međunarodnih donatora, zajednički realizirati projekte fokusirane na kategorije teško zapošljivih nezaposlenih lica, na kategorije lica koje nisu obuhvaćene pojedinačnim projektima iz ovog programa rada, kao i na projekte koji omogućavaju brzo, efikasno i efektivno djelovanje na tržištu rada u kontekstu zadovoljavanja potreba za zapošljavanjem odgovarajuće radne snage i razvoja njene konkurentnosti. Planira se i nastavak pružanja podrške organizovanju sajмова zapošljavanja u saradnji sa kantonalnim službama za zapošljavanje, radi jačanja i promoviranja funkcije posredovanja u zapošljavanju i drugih usluga, te olakšavanja komunikacije između ključnih aktera na tržištu rada. Za troškove učešća u sufinansiranju zajedničkih projekata sa drugim organizacijama i institucijama, a zbog povećanog interesa partnera na tržištu rada Federalni zavod za zapošljavanje planirao je za 2018. godinu sredstva u iznosu od 4.000.000,00 KM.

4.2. REPUBLIKA SRPSKA

Strategija zapošljavanja Republike Srpske 2016-2020. godine (“Službeni glasnik Republike Srpske”, broj 90/16) jedan je od ključnih dokumenata koji definira osnovne aktivnosti i mjere koje na tržištu rada preduzima Zavod za zapošljavanje, kako u prioritetima djelovanja tako i definisanju ciljnih grupa. Strategijom zapošljavanja definirani su osnovni strateški ciljevi u četvorogodišnjem periodu, a na osnovu njih operativni zadaci koji su u funkciji ostvarivanja strateških ciljeva. Polazeći od osnovnih funkcija i nadležnosti Zavoda za zapošljavanje kao javne ustanove čiji su naponi usmjereni na uspostavljanje ravnoteže na tržištu rada, planirat će se mjere i aktivnosti koje će biti u funkciji integracije što većeg broja nezaposlenih lica na tržište rada. Imajući u vidu karakteristrike tržišta rada, kao i brzo reflektovanje svih promjena upravo na tržište rada, Zavod za zapošljavanje, u skladu sa Akcionim planom zapošljavanja u Republici Srpskoj, u 2018. godini definiše mjere aktivne politike zapošljavanja kao prioritete čiji je cilj uključivanje što većeg broja aktivnih tražilaca posla u proces rada i povećanje ukupne zapošljivosti.

4.2.1. MJERE AKTIVNE POLITIKE ZAPOSŁJAVANJA

Mjere aktivne politike zapošljavanja realizovaće se kroz kontinuirane aktivnosti u sljedećim oblastima rada:

- Unapređenje funkcije posredovanja s ciljem efikasnijeg usklađivanja ponude i potražnje;
- Povećanje aktivnosti na tržištu rada;
- Realizacija mjera u oblasti karijerne orijentacije, informiranja o izboru zanimanja, planiranju karijere i razvoju cjeloživotnog učenja;
- Prikupljanje podataka o tržištu rada, analiza i praćenje osnovnih pokazatelja o stanju i potrebama tržišta rada, praćenje kretanja zapošljavanja, ukupne zaposlenosti i nezaposlenosti;
- Realizacija, praćenje i evaluacija projekata zapošljavanja usvojenih Akcionim planom zapošljavanja za
- Pripremu, izradu i realizaciju projekata zapošljavanja koji će biti utvrđeni Akcionim planom zapošljavanja za 2018. godinu, a čiji je neposredni nosilac realizacije Zavod za zapošljavanje;
- Institucionalno jačanje kapaciteta Zavoda za zapošljavanje i jačanje i razvoj partnerskih odnosa sa drugim akterima tržišta rada.

Imajući u vidu ostvareni trend zapošljavanja lica sa evidencije u 2017. godini posredničkom funkcijom Zavoda i mjerama aktivne politike zapošljavanja planira se da će se u 2018. godini zaposliti oko **36.000** nezaposlenih sa evidencije Zavoda.

4.2.2. REALIZACIJA, PRAĆENJE I EVALUACIJA PROJEKATA ZAPOSŁJAVANJA USVOJENIH AKCIONIM PLANOM ZAPOSŁJAVANJA ZA 2017. GODINU ČIJA SE REALIZACIJA NASTAVLJA I U 2018. GODINI

U skladu sa definiranim Akcionim planom zapošljavanja za 2017. godinu, kao i izmjenama istog, Zavod za zapošljavanje provodio je sljedeće projekte:

- Projekat sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja djece poginulih boraca, demobilisanih boraca i ratnih vojnih invalida VRS u 2017. godini „Zajedno do posla”,
- “Projekat podrške samozapošljavanju u 2017. godini”,
- “Projekat podrške sticanju radnog iskustva mladih sa VSS u statusu pripravnika”,
- “Projekat podrške zapošljavanju lica iznad 50 godina starosti”, i
- “Projekat podrške zapošljavanju Roma u Republici Srpskoj u 2017. godini”.

Po navedenim projektima sredstva su odobrena polovinom mjeseca juna, a s obzirom da su prva zapošljavanja najvećim dijelom realizirana u avgustu i septembru, realizacija se većim dijelom prenosi u 2018. godinu.

PROJEKAT SUFINANSIRANJA ZAPOSŁJAVANJA I SAMOZAPOSŁJAVANJA DJECE POGINULIH BORACA, DEMOBILISANIH BORACA I RATNIH VOJNIH INVALIDA VRS „ZAJEDNO DO POSLA” U 2017. GODINI

Cilj ovog Projekta je zapošljavanje lica iz utvrđene ciljne grupe putem sufinansiranja poslodavaca i stvaranja povoljnijih uvjeta za samozapošljavanje. Projektom se nastoji poboljšati materijalni položaj ove osjetljive populacije radi ekonomske održivosti i socijalne uključenosti, a s ciljem stvaranja povoljnijeg i socijalno pravednijeg okruženja. Projekat se finansira iz sredstava Budžeta u iznosu od 285.334,33 KM i sredstava Zavoda za zapošljavanje u iznosu od 3.797.665,67 KM. Ukupna vrijednost Projekta iznosi 4.083.000,00 KM i očekivani efekti Projekta su zapošljavanje 677 lica sa evidencije nezaposlenih, od čega 384 lica zaposleno kod poslodavca na neodređeni vremenski period i samozapošljavanje 293 lica na period od najmanje 12 mjeseci. Projektom se očekuje radna i socijalna integracija lica obuhvaćenih Projektom, posebno invalidnih lica (RVI) kao i unapređenje funkcije posredovanja s ciljem bržeg zapošljavanja. Potrebna sredstva za 2018. godinu su 1.138.500,00 KM.

PROJEKAT PODRŠKE SAMOZAPOŠLJAVANJU U 2017. GODINI

Cilj Projekta je podsticanje samozapošljavanja i otvaranje novih radnih mjesta posebno u poljoprivredi. Dodjelom podsticajnih sredstava za samozapošljavanje i pokretanjem određenog broja vlastitih biznisa otvara se prostor za dalje zapošljavanje, smanjenje broja nezaposlenih lica sa evidencije te socijalno povoljnije okruženje. Projektom se također podstiče razvoj preduzetništva i rješavanje pitanja sopstvene egzistencije lica koja se zaposle. Projekat se finansira iz sredstava Zavoda za zapošljavanje Republike Srpske. Ukupna vrijednost Projekta je 2.000.000 KM za samozapošljavanje 400 lica uz podsticaj od 5.000,00 KM po jednom licu. Očekivani efekti Projekta su samozapošljavanje 379 lica sa evidencije nezaposlenih na period od najmanje 12 mjeseci. Projektom se očekuje zapošljavanje i kreiranje novih radnih mjesta putem podsticaja za samozapošljavanje i davanje podrške razvoju preduzetničke inicijative posebno kroz podršku poljoprivrednom sektoru putem pokretanja novih biznisa u ovom sektoru. Potrebna sredstva za 2018. godinu su 568.500,00 KM.

PROJEKAT PODRŠKE STICANJU RADNOG ISKUSTVA MLADIH SA VSS U STATUSU PRIPRAVNIKA

Cilj Projekta je osposobljavanje mladih ljudi sa VSS za samostalan rad u struci i sticanje uvjeta za polaganje pripravnčkog ispita u skladu sa opštim ili posebnim Zakonom. Projekat se finansira sredstvima Zavoda za zapošljavanje. Ukupna vrijednost Projekta je 3.078.030,00 KM a očekivani efekti Projekta ogledaju se u osposobljavanju 380 mladih i stručnih lica sa VSS za samostalan rad u struci. Potrebna sredstva za 2018. godinu su 1.936.786,00 KM.

PROJEKAT PODRŠKE ZAPOŠLJAVANJU OSOBA IZNAD 50 GODINA STAROSTI

Cilj Projekta je zapošljavanje lica iznad 50 godina starosti i aktivno uključivanje u tržište rada lica koja su imala značajno prethodno radno iskustvo i dali izuzetno veliki doprinos razvoju privrednih tokova, a sada se nalaze na završetku profesionalne karijere. Projekat se finansira sredstvima Zavoda za zapošljavanje Republike Srpske. Ukupna vrijednost Projekta je 1.336.000,00 KM. Projektom je predviđeno zapošljavanje 334 lica kod poslodavaca u iznosu od 4.000,00 KM po nezaposlenom licu. Projektom se očekuje socijalna reintegracija i uključivanje u društvene tokove lica starijih od 50 godina. Potrebna sredstva za 2018. godinu: 457.600,00 KM.

PROJEKAT PODRŠKE ZAPOŠLJAVANJU ROMA U REPUBLICI SRPSKOJ U 2017. GODINI

Cilj Projekta je povećanje zaposlenosti za Rome prijavljene na evidenciju Zavoda kao aktivni tražioci posla kroz finansiranje zapošljavanja kod poslodavaca i finansiranje samozapošljavanja te pružanje podrške jačanju posredovanja pri zapošljavanju. Projekat se finansira iz granta Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH. Ukupna vrijednost Projekta iznosi 236.617,00 KM za zapošljavanje 41 lice. Potrebna sredstva za 2018. godinu iznose 155.002,00 KM. Ukupno potrebna sredstva za projekte koji su počeli sa realizacijom u 2016. i 2017. godini, a nastaviće se sa realizacijom u 2018. godini iznose 4.399.706,00 KM.

4.2.3. PRIPREMA, IZRADA I REALIZACIJA PROJEKATA ZAPOSŁJAVANJA KOJI ĆE BITI UTVRĐENI AKCIONIM PLANOM ZAPOSŁJAVANJA ZA 2018. GODINU

U prijedlogu Akcionog plana zapošljavanja za 2018. godinu, planirani su sljedeći projekti:

- ✓ Priprema i realizacija Programa finansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja djece poginulih boraca, demobilisanih boraca i ratnih vojnih invalida u 2018. godini
Planirana sredstva za 2018. godinu: 1.000.000,00 KM.
- ✓ Priprema i realizacija Programa podrške zapošljavanju mladih sa VSS u statusu pripravnika
Planirana sredstva za 2018. godinu: 5.960.000,00 KM.
- ✓ Priprema i realizacija Programa zapošljavanja izbjeglih, raseljenih lica i povratnika radi integracije i reintegracije tih kategorija
Planirana sredstva za 2018. godinu: 1.000.000,00 KM.
- ✓ Priprema i realizacija Programa zapošljavanja i samozapošljavanja ciljnih kategorija u privredi (lica kojima nedostaje do 3 godine staža osiguranja za sticanje uvjeta za starosnu penziju, žene žrtve porodičnog nasilja, žene u ruralnim sredinama)
Planirana sredstva u 2018. godini: 500.000,00 KM.
- ✓ Priprema i realizacija Programa podrške zapošljavanju u privredi putem isplate podsticaja u visini uplaćenih poreza i doprinosa
Planirana sredstva u 2018. godini: 5.000.000,00 KM.
- ✓ Priprema i realizacija Projekta obuke, dokvalifikacije i prekvalifikacije u 2018. godini
Planirana sredstva za 2018. godinu: 1.000.000,00 KM.
- ✓ Priprema i realizacija Programa podrške zapošljavanju Roma u Republici Srpskoj u 2018. godini.
Planirana sredstva za 2018. godinu: 219.380,00 KM.

REALIZACIJA PROJEKATA RAZVOJA I JAĆANJA MECHANIZAMA RADA, UNUTRAŠNJIH KAPACITETA I POVEĆANJA KONKURENTNOSTI SLUŽBE ZAPOSŁJAVANJA U SARADNJI SA DRUGIM PARTNERIMA I INSTITUCIJAMA

Zavod za zapošljavanje Republike Srpske će i u 2018. godini nastaviti implementaciju **“Projekta zapošljavanja mladih (YEP)”**, koji podržava Vlada Švicarske, a implementira njemačka organizacija GOPA. U okviru implementacije poseban akcenat će biti na unapređenju metoda i sadržaja rada biroa, kao i daljoj obuci radnika Zavoda. U okviru Projekta planirano je i širenje mreže klubova za traženje posla.

U okviru saradnje sa **Evropskom trening fondacijom - ETF**, čije aktivnosti su strukturirane oko niza projekata koji se odvijaju u zemljama partnerima kako bi olakšali reformu stručnog obrazovanja i osposobljavanja te sistema zapošljavanja, nastaviće se aktivnosti i u 2018. godini. Cilj ovih aktivnosti je da se omogući i podstakne razmjena praksi između različitih institucija specijalizovanih za zapošljavanje, razvoj vještina, zapošljavanje mladih, te predstavnika socijalnih partnera. Jedna od ključnih aktivnosti u 2018. godini biće usmjerena na ispitivanje potreba tržišta rada i izradu instrumenata za praćenje potreba.

Kada je u pitanju Projekat **“Platforma za zapošljavanje i socijalna pitanja”** koji implementira Vijeće za regionalnu saradnju (RCC) i Međunarodna organizacija rada (ILO) Zavod će i u narednom periodu aktivno učestvovati u aktivnostima koje imaju za cilj unapređenje regionalne saradnje i uspostavljanje regionalne platforme za zapošljavanje i socijalna pitanja. Cilj ovog projekta je impelmentacija komparativnog učenja planiranja na osnovu ostvarenih rezultata.

Sa međunarodnom organizacijom rada ILO nastaviti će se aktivnosti na realizaciji projekta **“Promocija inkluzivnih rješenja na tržištu rada”**, a akcenat će biti na uključivanju marginaliziranih i teško zapošljivih lica na tržište rada. Pored pomenutih projekata Zavod za zapošljavanje nastaviti će učešće i u EU Projektu **“Razvoj**

kvalifikacionog okvira za cjeloživotno učenje - QF LLL ” koji je posvećen daljem razvoju i provođenju Kvalifikacijskog okvira u BiH sa fokusom na stručno obrazovanje odraslih (VET).

Međunarodna organizacija rada (ILO) je u 2016. godini započela implementaciju novog trogodišnjeg projekta pod nazivom **“Podrška lokalnim partnerstvima za zapošljavanje u BiH” (Local Employment Partnership - LEP)** koji finansira EU. Projekat je dio šire podrške EU lokalnom razvoju i zapošljavanju u BiH a provodi ga ILO sa ciljem da se podrže samoodržive, partnerski vođene aktivnosti u okviru tržišta rada na lokalnom nivou, kako bi se povećao pristup formalnom zapošljavanju, posebno u područjima pogođenim poplavama u 2014. godini. U 2018. godini nastaviće se implementacija Projekta međunarodne organizacije rada (ILO) **“Podrška lokalnim partnerstvima za zapošljavanje u BiH” - LEP** u okviru kojeg se realizuje 8 projekata na nivou lokalnih zajednica gdje je Zavod, odnosno lokalni biro, partner u sklopu Projekta. Krajnji cilj projekta su novoformirana i održiva radna mjesta, zapošljavanje lica sa evidencije biroa Zavoda za zapošljavanje Republike Srpske i razvoj lokalnog partnerstva za obrazovanje i zapošljavanje.

U skladu sa procesom programiranja pomoći Evropske unije u okviru IPA projekata, Zavod za zapošljavanje Republike Srpske će aktivno učestvovati u pripremi i izradi Projekta **“Podrška mogućnostima zapošljavanja”** u okviru Programa IPA za 2016. godinu. Program ima za cilj da doprinese povećanju mogućnosti zapošljavanja u Republici Srpskoj/BiH poboljšanjem kvaliteta i efikasnosti institucija tržišta rada i sistema obrazovanja.

4.3. BRČKO DISTRIKT BiH

Polazeći od vlastite uloge na tržištu rada, raspoloživih sredstava u Finansijskom planu za 2018. godinu, Zavod za zapošljavanje Brčko Distrikta BiH, utvrđuje Program rada Zavoda u 2018. godini kao sastavni dio Finansijskog plana Zavoda za 2018. godinu i od sljedećih opredjeljenja:

- U 2018. godini će nastaviti aktivnosti na unapređenju organizacije rada Zavoda, primjerene potrebama savremene organizacije na tržištu rada i zapošljavanja, uvažavajući saznanja i preporuke projekata iz IPA, komponente 1 i 2 koje se tiču unapređenja rada službi zapošljavanja i podizanja kvaliteta isporučenih usluga, korisnicima usluga – nezaposlenim i poslodavcima,
- Normativno, kroz dogradnju pravnog okvira, unapređivati politike tržišta rada:
 - kroz razmjenu informacija o stanju na tržištu rada i zapošljavanja,
 - unapređenje posredovanja u zapošljavanju – kroz jačanje savjetodavne funkcije,
 - jačanje funkcije pomoći u profesionalnoj orijentaciji i karijernom usmjeravanju mladih, putem blagovremenog i cjelovitog informiranja o stanju na tržištu rada,
 - unapređenje aktivnih mjera zapošljavanja, kroz prekvalifikaciju dokvalifikaciju i doškolovanje, rješavanjem strukturne nezaposlenosti kako za poznatog poslodavca tako i za tržište rada, subvencioniranjem poslodavaca koji obezbjeđuju novo zapošljavanje, uz što veću dugoročnost u zapošljavanju, u okviru raspoloživih finansijskih sredstava i dr.,
 - jačanjem socijalne uključenosti nezaposlenih lica i obuke za aktivnije traženje zaposlenja,
 - pripremom za tržište rada kroz obuku iz preduzetništva, informatičke obuke, obuke za vođenje poslovnih knjiga, obuku iz stranih jezika i druge vidove obuka, prema interesima nezaposlenih lica,
 - intenzivnija komunikacija Zavoda i poslodavaca kroz uspostavljanje savjetodavnog vijeća.
 - Stvaranje tehničkih uvjeta, obezbjeđenjem adekvatnog poslovnog prostora, za kadrovsko jačanje institucije Zavoda,
 - Jačanje kapaciteta Zavoda kroz permanentnu obuku kadrova Zavoda,
 - Prijedloga Budžeta Brčko Distrikta BiH za fiskalnu 2018. godinu, kojim je predviđeno obezbjeđenje značajnih sredstava u cilju što potpunije implementacije Zakona o zapošljavanju,
 - Jačanje informatičkih kapaciteta kako u tehničkom tako i kadrovskom pogledu,
 - Provođenje reformskog paketa u saradnji sa Projektom YEP.

4.3.1. MJERE AKTIVNE POLITIKE ZAPOSŁJAVANJA

Aktivna posrednička uloga Zavoda i usklađivanje ponude i potražnje na tržištu rada može se realizirati kroz sljedeće mjere:

- Podjelom na evidencijske i savjetodavne poslove te uvođenjem individualnog i grupnog savjetovanja,
- Uvođenjem Mobilnog biroa radi lakšeg pristupa uslugama Zavoda nezaposlenih lica iz ruralnih sredina,
- Reformom i izmjenom ustaljene prakse prilikom provođenja Aktivne politike zapošljavanja,
- Unapređenjem funkcije profesionalne orijentacije putem karijernog usmjeravanja kroz blagovremeno i cjelovito informiranje učenika završnih razreda osnovnih i srednjih škola o stanju na tržištu rada,
- Podsticanje razvoja neformalnog obrazovanja, postsekundarnog obrazovanja i organizovanja stručne pripreme radnika prema potrebama tržišta rada,
- Unapređenjem stepena i kvalitete saradnje sa poslodavcima kroz uvođenje Kancelarije za poslodavce,
- Konstantnim oglašavanjem potreba koje iskazu poslodavci putem oglasa, neposrednom komunikacijom sa Zavodom ili anketnim ispitivanjem putem Web i FB stranice,
- Izdavanje informacija i publikacija o kretanju na tržištu rada kao i publikacija iz oblasti zapošljavanja,

Zavod za zapošljavanje Brčko Distrikta BiH će u 2018. godini, s ciljem podsticanja i efikasnijeg funkcioniranja tržišta rada i povećanja stope zaposlenosti, svoje aktivnosti usmjeriti da se postigne što efikasnija aktivna posrednička uloga Zavoda.

PROGRAM ZAPOSŁJAVANJA NEZAPOSLENIH LICA IZ KATEGORIJE TEĐE ZAPOSŁJIVIH (LICA STARIJE ŹIVOTNE DOBI, LICA SA INVALIDITETOM, DJECA POGINULIH BORACA I RVI, MLADI DO 35 GODINA)

Cilj ove mjere je podrška zapošljavanju nezaposlenih lica iz teĐe zapošljivih kategorija i to:

- NK-SSS - u iznosu od 80% ukupnih sredstava; 5.000,00 KM / po zaposlenom licu za 144 lica
- VŠS-VSS - u iznosu od 20% ukupnih sredstava; 7.000,00 KM / po zaposlenom licu za 24 lica.

Ovaj program dovešće do povećanja socijalne uključenosti lica sa invaliditetom i lica starije Źivotne dobi, dugoročnost u zapošljavanju lica iz teĐe zapošljivih kategorija, stvaranje uvjeta za odlazak u penziju lica starije Źivotne dobi i smanjenje odliva nezaposlenih mladih lica usled odlaska u inozemstvo. Ukupno je predviĐeno ovim programom obuhvatiti 164 lica iz ciljnih grupa sa evidencije nezaposlenih, a za ovaj program je planirano izdvajanje 904.363,00 KM.

PROGRAMI STRUČNOG OSPOSOBLJAVANJA, OBUKE I PRIPREME ZA ZAPOSLENJE

Programom rada za 2018. godinu je predviĐeno da 550 lica sa evidencije nezaposlenih prođu neki od programa stručnog osposobljavanja, obuka i priprema za zaposlenje. Ovim programom predviĐene su obuke zainteresovanih kandidata iz slijedećih oblasti:

- Informatičko opismenjavanje – 100 kandidata,
- Osnova grafičkog i veb dizajna – 100 kandidata,
- VoĐenje poslovnih knjiga – 50 kandidata,
- Kurs engleskog jezika – početni nivo - 100 kandidata,
- Kurs engleskog poslovnog jezika – 100 kandidata
- Kurs njemačkog jezika – 50 kandidata,
- Obuka iz oblasti preduzetništva – 50 kandidata.

U 2018. godini za realizaciju ovog programa predviĐena su sredstva u iznosu od 77.000,00 KM.

PROGRAM PRIPREME ZA ZAPOSLENJE NEZAPOSLENIH LICA ZA RAD ZA POZNATOG POSLODAVCA

Program je fokusiran na nezaposlena lica koja nemaju potrebna znanja i vještine, a koje se, naročito, odnose na nove tehnologije i metode rada u privrednom sektoru (preraĐivačkoj industriji u najširem smislu, drvopreraĐa,

metaloprerađiva, tekstil, turizam i ugostiteljstvo), kao i građevinarstvo, prehrambeni sektor, medicinski sektor i slično, kako bi se rješavao problem prilagođavanja radne snage stvarnim potrebama tržišta rada. Zavod će sredstva, namijenjena za Program pripreme za zaposlenje nezaposlenih lica za rad za poznatog poslodavca, dodijeliti na sljedeći način: Poslodavcu se jednokratno isplaćuje iznos od 1.000,00 KM po odabranom kandidatu, a isti se raspoređuje, kako slijedi:

a) Naknada za poslodavca u iznosu od 500,00 KM

b) Naknada polazniku obuke u ukupnom iznosu od 500,00 KM (isplata po mjesecu 210,00 KM plus ostali troškovi)

Poslodavac, polazniku obuke, isplaćuje u dvije tranše od po 250,00 KM, mjesečno (na kraju mjeseca), i sastoji se od:

- mjesečne novčane naknade koja se isplaćuje direktno polazniku obuke od oko 210,00 KM
- osiguranje od povreda na radu tokom obuke u skladu sa važećim propisima od 3,00 KM - porezi oko 37,00 KM

Zavod obezbjeđuje sredstva namijenjena za Program pripreme nezaposlenih lica za rad za poznatog poslodavca, u iznosu od 67.000,00 KM za program obuke, čime će se finansirati, maksimalno, 67 lica sa aktivne evidencije Zavoda. Poslodavac po ovom programu može aplicirati na iznos od, maksimalno, 10.000,00 KM, odnosno, aplicirati za, pripremu za zaposlenje za maksimalno, 10 lica sa aktivne evidencije Zavoda. Priprema za rad, po ovom Programu, može da traje najviše do dva (2) mjeseca, a obavlja se kod ovlaštene javne ustanove ili drugog ovlaštenog pravnog subjekta ili poznatog poslodavca (aplikanta).

PROGRAM ZAPOSŁJAVANJA NEZAPOSLENIH LICA IZ REDA ROMSKE POPULACIJE

Ovaj program podrazumjeva sufinansiranje zapošljavanja i samozapošljavanja lica iz reda Roma. Ukupno su planirana sredstva u iznosu od 154.047,00 KM.

PROGRAM USKŁADIVANJA TRŽIŠTA RADA I SISTEMA OBRAZOVANJA – KARIJERNO USMJERAVANJE I SAVJETOVANJE

Cilj ovog programa je:

- Omogućiti kvalitetnije savjetovanje učenika osnovnih škola u odabiru svog budućeg srednjoškolskog obrazovanja i zanimanja,
- Omogućiti kvalitetnije savjetovanje učenika srednjih škola u odabiru daljnjeg fakultetskog obrazovanja i konkurentnijeg zanimanja na tržištu rada,
- Izraditi materijale kojima će se zainteresirana lica informirati i u kojima će biti dostupne sve potrebne informacije za osnovce i srednjoškolce.
- Izvršiti anketiranje poslodavaca s ciljem prikupljanja podataka o traženim obrazovnim profilima na tržištu rada,
- Izrada materijala kojim će se omogućiti mladima koji traže posao da dođu do neophodnih informacija,
- Uspostaviti ured za karijerno savjetovanje i koordinaciju aktivnosti u trajanju od minimum devet mjeseci u kojoj će se moći dobiti sve potrebne informacije uz angažovanje psihologa s ciljem stručne pomoći i usmjeravanja,
- Organizirati sajam obrazovanja i zapošljavanja kao događaj Programa koji bi na jednom mjestu okupio sve srednje i visoke škole u Brčkom i okruženju, koje bi prezentovale svoje programe učenicima i studentima, dok bi zainteresovani poslodavci iz Brčkog i okruženja prezentirali svoje potrebe za novim radnim mjestima. Zavod bi sa svoje strane programe podsticao novih zapošljavanja tempirao tako da finansijski podrže nove ugovore o radu koji se sklope na Sajmu,
- Izraditi i sprovesti reklamnu i promotivnu kampanju.

Za ove aktivnosti planirana su sredstva u iznosu od 100.000,00 KM.

Profesionalna orijentacija

Isto tako, u sklopu planiranih aktivnosti Zavod će vršiti profesionalno informiranje za učenike završnih razreda osnovnih i srednjih škola na području Brčko Distrikta BiH. Ovom aktivnošću će biti definiran cilj Programa, ciljna grupa, te druge planirane aktivnosti, a koje će se odnositi na profesionalno informiranje učenika završnih razreda za izbor budućeg zanimanja. Usluge profesionalnog informiranja učenicima završnih razreda gradskih škola biće pružene u prostorijama škola ili Omladinskog centra dok će se usluge područnim i seoskim školama biti pružene u prostorijama tih škola. Profesionalna orijentacija će se promovisati putem prezentacija, letaka za učenike, materijalom za oglasne ploče u školama i putem elektronskih i printanih medija.

REFORMA ZAVODA ZA ZAPOSŁJAVANJE BRČKO DISTRIKTA BIH

Uz jednoglasnu odluku Upravnog odbora Zavoda, krenuo je proces reforme Zavoda. U skladu sa ovom odlukom Upravnog odbora, 08.12.2015. godine potpisan je Memorandum o razumjevanju sa njemačkom konsultantskom firmom GOPA koja sredstvima Vlade Švajcarske kroz Projekt YEP vrši reformske procese u zavodima i službama za zapošljavanje u Republici Srpskoj i Federaciji BiH. Prvi korak reforme predstavljala je izrada situacione analize u Zavodu koja je osnovni dokument u kojem se daju smjernice i prijedlozi za dalje korake u pravcu jačanja rada Zavoda. Nakon saglasnosti Upravnog odbora Zavoda krenuo je proces reforme Zavoda, zajedno sa YEP Projektom a na osnovu Memoranduma o razumjevanju sa njemačkom konsultantskom firmom GOPA koja sredstvima Vlade Švicarske kroz YEP projekat vrši reformske procese u zavodima i službama za zapošljavanje u Republici Srpskoj i Federaciji BiH. U suštini, ulaskom u saradnju sa Projektom YEP, Zavod želi svojim korisnicima usluga, na što lakši i jednostavniji način omogućiti da ostvare svoja traženja. Podizanje kvaliteta rada, na bazi gore navedenog, očekuje se u mnogim segmentima:

- Uvođenje informacionih seminara za nezaposlene,
- Individualno savjetovanje,
- Grupno savjetovanje - Klub za traženje posla,
- Mobilni biro,
- Služba za rad sa poslodavcima,
- Reforma aktivne politike zapošljavanja.

4.4. MJERE KOJE SE ODOSE NA SARADNJU U OBLASTI MEĐUNARODNOG TRŽIŠTA RADA

U skladu sa odredbama Zakona o Agenciji za rad i zapošljavanje BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 21/03 i 43/09), i Programom rada Agencije za rad i zapošljavanje BiH za 2018. godinu, Agencija će, u saradnji sa Federalnim zavodom za zapošljavanje Federacije BiH, Zavodom za zapošljavanje Republike Srpske i Zavodom za zapošljavanje Brčko Distrikta BiH, u 2018. godini:

- Predstavljati Agenciju na međunarodnom planu u oblasti zapošljavanja i sarađivati sa nadležnim agencijama, institucijama i međunarodnim organizacijama u toj oblasti;
- Učestvovati u pregovorima za zaključivanje međunarodnih ugovora u oblasti socijalnog osiguranja u dijelu koji se odnosi na oblast nezaposlenosti;
- Učestvovati u pregovorima za zaključivanje međunarodnih ugovora u oblasti zapošljavanja;
- U saradnji sa entitetskim zavodima za zapošljavanje i Zavodom za zapošljavanje Brčko Distrikta BiH, učestvovati u provođenju zaključenih međunarodnih sporazuma o zapošljavanju sa Republikom Slovenijom, Republikom Srbijom, Državom Katar i Dogovora o posredovanju pri zapošljavanju radnika iz BiH u SR Njemačku na određeno vrijeme (njegovatelji);
- U saradnji sa entitetskim zavodima za zapošljavanje i Zavodom za zapošljavanje Brčko Distrikta BiH, učestvovati u realizaciji zaključenih sporazuma o socijalnom osiguranju između BiH i drugih država u dijelu koji se odnosi na oblast nezaposlenosti;
- Učestvovati u realizaciji Dogovora o slanju studenata iz BiH na stručnu ferijalnu praksu u SR Njemačku u toku ljetnog raspusta, kojeg su potpisali Agencija za rad i zapošljavanje BiH i Savezna Agencija za rad SR Njemačke;
- Koordinirati aktivnosti u domaćim i međunarodnim projektima u oblasti zapošljavanja koji su od interesa za Bosnu i Hercegovinu i, u saradnji sa entitetskim zavodima za zapošljavanje i Zavodom za zapošljavanje Brčko Distrikta BiH, učestvovati u njihovoj realizaciji;

- U saradnji sa entitetskim zavodima za zapošljavanje i Zavodom za zapošljavanje Brčko Distrikta BiH, izraditi Prijedlog kvota za zapošljavanje stranaca u BiH za 2019. godinu i dostaviti ga Ministarstvu civilnih poslova BiH.

5. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

U 2018. godini se u BiH prognozira nastavak privrednog rasta na nivou 2017. godine sa realnom stopom od 3,4%⁶. Osnovna pretpostavka ovdje je nastavak sličnog intenziteta ekonomskog rasta u Evropskoj uniji i bližem okruženju. Kretanja u okruženju predstavljaju glavni faktor ekonomskih kretanja u BiH kroz nekoliko važnih kanala. Spoljna trgovina je pri tome primaran faktor s obzirom da izvozna tražnja iz okruženja predstavlja važan faktor rasta (u velikoj mjeri) izvozno orijentisane industrije, a sa njom i zaposlenosti.

Pošto se u 2018. godini u BiH očekuje rast obima investicija, odnosno obima industrijske proizvodnje to bi pozitivno uticalo na broj zaposlenih lica. Pored toga, povećanje obima trgovine bi takođe pozitivno doprinijelo dešavanjima na tržištu rada odnosno stvaranju uvjeta za kreiranje novih radnih mjesta, naročito u privatnom sektoru. Kao i prethodnu godinu, rast broja zaposlenih u javnom sektoru ne bi trebao bitno doprinositi rastu ukupnog broja zaposlenih. I u zemljama EU se takođe očekuje postepeno smanjenje stope nezaposlenosti uz pretpostavljeni ekonomski rast. Na osnovu predviđenih sveukupnih ekonomskih dešavanja u EU i na domaćem tržištu, u BiH se može očekivati nastavak postepenog smanjenja stope registrirane nezaposlenosti koja bi mogla biti niža u odnosu na stopu nezaposlenosti prije ekonomske krize. Broj zaposlenih lica bi mogao biti veći za 2,5% g/g, uz nominalni rast prosječne neto plaće od 2,3%.

⁶ Direkcija za ekonomsko planiranje BiH Program ekonomskih reformi za period 2018.-2020. godina,